

HOTĂRÂREA CURŢII (Marea Cameră)

21 aprilie 2015(*)

„Neîndeplinirea obligaţiilor de către un stat membru – Taxa pe valoarea adăugată – A şasea directivă 77/388/CEE – Directiva 2006/112/CE – Articolul 132 alineatul (1) litera (a) şi articolul 135 alineatul (1) litera (h) – Scutiri – Servicii poştale publice – Timbre poştale – Directiva 97/67/CE”

În cauza C-114/14,

având ca obiect o acţiune în constatarea neîndeplinirii obligaţiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 10 martie 2014,

Comisia Europeană, reprezentată de J. Enegren şi de L. Lozano Palacios, în calitate de agenţi, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Suediei, reprezentat de U. Persson şi de A. Falk, în calitate de agenţi,

pârât,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, preşedinte, domnul K. Lenaerts, vicepreşedinte, domnii M. Ilešić, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J.-C. Bonichot (raportor), S. Rodin şi doamna K. Jürimäe, preşedinţi de cameră, domnii A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský şi E. Levits, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunţă prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curţii să constate că, prin faptul că nu a scutit de taxa pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”) prestarea de servicii şi livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de călători şi serviciile de telecomunicaţii, efectuate de serviciile poştale publice, precum şi livrarea la valoarea nominală de timbre poştale utilizate de serviciile poştale pe teritoriul naţional, Regatul Suediei nu şi-a îndeplinit obligaţiile care îi revin în temeiul articolului 132 alineatul (1) litera (a) şi, respectiv, al articolului 135 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediţie specială, 09/vol. 3, p.

7).

Cadrul juridic

Directiva 2006/112

2 Titlul IX din Directiva 2006/112, intitulat „Scutiri”, cuprinde capitolul 2 privind „Scutiri pentru anumite activități de interes general”. Articolul 132, care figurează în acest titlu, prevede la alineatul (1) litera (a):

„Statele membre scutesc următoarele tranzacții:

(a) prestarea de servicii și livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de călători și serviciile de telecomunicații, efectuate de către serviciile publice;”.

3 Articolul 135 din Directiva 2006/112, care figurează în capitolul următor, intitulat „Scutiri pentru alte activități”, prevede la alineatul (1) litera (h):

„Statele membre scutesc următoarele operațiuni:

[...]

(h) livrarea la valoarea nominală de timbre poștale utilizate de către serviciile poștale pe teritoriul lor, de timbre fiscale sau de alte timbre similare;”.

4 Dispozițiile menționate la punctele 2 și 3 din prezenta hotărâre sunt identice cu cele aplicabile anterior ale articolului 13 titlul A alineatul (1) litera (a) și titlul B litera (e) din Așea directivă 77/388/CEE din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare (JO L 145, p. 1), pe care Directiva 2006/112 a abrogat-o și a înlocuit-o.

Directiva 97/67/CE

5 Directiva 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului (JO 1998, L 15, p. 14, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 12), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2002/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 iunie 2002 (JO L 176, p. 21, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 178, denumită în continuare „Directiva 97/67”), stabilește, potrivit articolului 1, norme comune privind, *inter alia*, prestarea unui serviciu poștal universal în cadrul Comunității Europene și criteriile ce definesc serviciile susceptibile de a fi rezervate prestatorilor serviciului universal.

6 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 97/67 are următorul cuprins:

„Statele membre asigură că utilizatorii beneficiază de dreptul la un serviciu universal care implică prestarea permanentă a unui serviciu poștal de o calitate determinată în toate punctele de pe teritoriul lor la prețuri accesibile pentru toți utilizatorii.”

7 Articolul 4 din Directiva 97/67 prevede:

„Fiecare stat membru asigură că prestarea serviciului universal este garantată și notifică Comisiei măsurile adoptate pentru a îndeplini această obligație și, în special, identitatea prestatorului sau prestatorilor serviciului universal. Fiecare stat membru determină, în conformitate cu legislația comunitară, obligațiile și drepturile atribuite prestatorului sau prestatorilor serviciului universal și le

public?."

Procedura precontencioas? ?i procedura în fa?a Cur?ii

8 La 10 aprilie 2006, Comisia a adresat Regatului Suediei o scrisoare de punere în întârziere în care îi repro?a neîndeplinirea obliga?iilor care îi revin în temeiul articolului 13 titlul A alineatul (1) litera (a) ?i titlul B litera (e) din A ?asea directiv? 77/388, întrucât nu a scutit de TVA nici prestarea de servicii ?i livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de c?l?tori ?i serviciile de telecomunica?ii, efectuate de serviciile po?tale publice, nici livrarea la valoarea nominal? de timbre po?tale utilizate de serviciile po?tale pe teritoriul na?ional.

9 Prin scrisoarea din 7 iunie 2006, autorit??ile suedeze au r?spuns la aceast? scrisoare, contestând neîndeplinirea obliga?iilor care le reveneau în temeiul celei de A ?asea directive 77/388.

10 Prin scrisoarea din 18 iulie 2007, Comisia, considerând acest r?spuns nesatisf?c?tor, a adresat Regatului Suediei un aviz motivat prin care îl invita s? se conformeze obliga?iilor care îi revin în termen de dou? luni de la primirea avizului.

11 Prin scrisoarea din 17 septembrie 2007, Regatul Suediei a r?spuns la avizul motivat, sus?inând c? scutirea prest?rilor efectuate de serviciile po?tale publice prev?zut? de Directiva 2006/112, în acelea?i condi?ii ca cele din A ?asea directiv? 77/388, nu era aplicabil? pe pia?a suedez?, întrucât astfel de servicii nu existau pe aceast? pia??.

12 Considerând nesatisf?c?toare pozi?ia acestui stat membru, Comisia a decis s? sesizeze Curtea cu prezenta ac?iune.

13 Regatul Suediei a solicitat Cur?ii, în temeiul articolului 16 al treilea paragraf din Statutul Cur?ii de Justi?ie a Uniunii Europene, ca aceasta s? se întruneasc? în Marea Camer?.

Cu privire la ac?iune

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe transpunerea incorect? a articolului 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112

Argumentele p?r?ilor

14 Comisia sus?ine c? Regatul Suediei trebuie s? scuteasc? de TVA serviciile ?i livrarea de bunuri accesorii, altele decât serviciile de transport de c?l?tori ?i serviciile de telecomunica?ii, pe care trebuie s? le furnizeze Posten AB în conformitate cu Directiva 97/67.

15 Comisia arat? c? serviciile furnizate de un prestator al serviciului universal în conformitate cu obliga?iile care îi revin în temeiul articolelor 3-6 din Directiva 97/67 se încadreaz? în no?iunea „prestarea [...] efectuat[?] de c?tre serviciile po?tale publice” în sensul articolului 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112.

16 Comisia observ?, în aceast? privin??, c? Posten AB, societate de drept privat, a fost desemnat? prestator al serviciului po?tal universal în Suedia. În sus?inerea acestei afirma?ii, Comisia se întemeiaz? pe litigiul dintre Posten AB ?i administra?ia suedez? a po?tei ?i telecomunica?iilor în leg?tur? cu decizia acesteia din urm? de a asocia autoriza?iei acordate Posten AB pentru exercitarea unei activit??i po?tale anumite condi?ii privind desemnarea sa în calitate de prestator al serviciului universal. Potrivit Comisiei, reiese cu claritate din hot?rârea pronun?at? de Kammarrätten i Stockholm (Curtea de Apel administrativ? din Stockholm) c?, pe acest temei, opera?iunile pe care le efectueaz? Posten AB se diferen?iaz? de cele efectuate de

al?i operatori pe pia?a suedez?.

17 Potrivit Comisiei, Regatul Suediei ar avea obliga?ia s? pun? în aplicare scutirea prev?zută la articolul 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112, chiar dac? acest stat membru ar considera c? poate s? asigure mai bine neutralitatea fiscală prin alte modalit??i decât scutirea. Comisia se întemeiaz? în această privin?? pe Hotărârea Comisia/Spania (C?204/03, EU:C:2005:588, punctul 28).

18 Pe de alt? parte, Comisia deduce din Hotărârea TNT Post UK (C?357/07, EU:C:2009:248) c? scutirea de TVA în cauz? nu ar înc?lca principiul neutralit??ii fiscale.

19 În sfârșit, Comisia precizeaz? c? nicio denaturare a concuren?ei, dac? se presupune c? exist?, nu poate exonera Regatul Suediei de obliga?ia de a aplica scutirea prev?zută la articolul 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112, care se diferențiaz? de alte dispoziții ale aceleiași directive prin caracterul său necondiționat. Comisia afirm? c?, dimpotriv?, tocmai existen?a unei situații în care toate statele membre, cu excepția unuia dintre acestea, aplic? respectiva scutire este potențial generatoare de denaturări ale concuren?ei pe pia?a intern?.

20 Regatul Suediei susține, în schimb, c? a scuti Posten AB de TVA în temeiul derogării prev?zute pentru serviciile poștale publice ar fi contrar Directivei 2006/112, dispozițiilor Tratatului FUE în materia concuren?ei, precum și obiectivelor Directivei 97/67.

21 În această privin??, arată c? în Suedia operează aproximativ 30 de întreprinderi, în condiții financiare identice, pe o pia?? poștal? liberalizat? de mult timp – chiar înainte de aderarea Regatului Suediei la Uniunea Europeană – care nu ar mai cuprinde un „serviciu poștal public”. În special, Posten AB nu ar primi o compensație din partea statului în temeiul obligațiilor sale de serviciu universal, astfel cum permite, de altfel, articolul 7 alineatul (1) a doua teză din Directiva 97/67.

22 Acest stat membru susține, în plus, c? pia?a suedez? a serviciilor poștale se distinge de pia?a britanică examinat? în cauza în care s?a pronunțat Hotărârea TNT Post UK (C?357/07, EU:C:2009:248) prin faptul c?, la data pronunțării acestei hotărâri, numeroase servicii publice poștale din cadrul Uniunii erau încredințate unor întreprinderi publice aflate în situație de monopol, în timp ce această situație nu s?ar mai regăsi din momentul în care articolul 7 alineatul (1) din Directiva 97/67 a pus capăt posibilit??ii de a acorda drepturi exclusive sau speciale în acest sector.

23 În aceste condiții, Regatul Suediei apreciaz? c? a scuti Posten AB de TVA ar însemna să i se acorde, în raport cu concurenții săi, un avantaj de competitivitate pre? artificial care poate ajunge până la nivelul cotei de TVA aplicabile, și anume 20 %, ceea ce ar reduce presiunea concurențială pe pia?a poștală în detrimentul consumatorului final. În plus, o astfel de scutire ar mări prețul prestărilor externalizate la care recurge Posten AB, întrucât aceasta nu ar mai putea să deduc? TVA-ul în amonte asupra achizițiilor sale, ceea ce ar putea astfel să o conducă la reorganizarea activităților sale cu scopul de a efectua ea însăși mai multe prestări în intern.

24 Acest stat membru arată c?, în fond, TVA-ul a fost prelevat asupra tuturor serviciilor poștale în Suedia începând cu anul 1993, fără ca acest sistem să fie contestat – cu excepția sectorului bancar/al asigurărilor, tocmai din cauza scutirii de TVA de care beneficiază, care îl împiedică să deduc? TVA-ul în amonte asupra prestărilor de servicii poștale la care recurge.

25 În sfârșit, Regatul Suediei susține că prezenta cauză privește, cu titlu principal, funcționarea pieței poștale și că, pentru ca această piață să poată funcționa cât mai bine posibil, dispozițiile în materia scutirii de TVA nu ar fi necesare.

Aprecierea Curții

26 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că Regatul Suediei se întemeiază pe Directiva 97/67, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2008/6/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 februarie 2008 (JO L 52, p. 3). Totuși, această din urmă directivă nu intrase încă în vigoare la momentul expirării termenului stabilit în avizul motivat. În consecință, prezenta cauză trebuie examinată în raport cu Directiva 97/67, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2002/39.

27 Este cert că Regatul Suediei consideră că, de când a pus capăt monopolului operatorului său istoric în anul 1993, pe teritoriul său nu mai există un „serviciu poștal public” în sensul Directivei 2006/112 și, prin urmare, nu mai există obligația de a scuti de TVA niciun prestator de servicii poștale. Acest stat membru a supus astfel la plata TVA-ului prestarea de servicii și livrarea de bunuri accesorii efectuate de toți prestatorii de servicii poștale.

28 În această privință, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că expresia „servicii poștale publice”, utilizată la articolul 13 titlul A alineatul (1) litera (a) din Așasea directivă 77/388, ai cărei termeni sunt preluați în mod identic la articolul 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112, trebuie interpretată în sensul că se referă la operatorii publici sau privați care se angajează să asigure într-un stat membru totalitatea sau o parte a „serviciului poștal universal”, în sensul Directivei 97/67 (a se vedea în acest sens Hotărârea TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, punctul 40).

29 Or, nu se contestă că, la expirarea termenului stabilit în avizul motivat din 18 iulie 2007, Posten AB desemnase „prestatorul serviciului poștal universal” în Suedia, în sensul Directivei 97/67.

30 În plus, reiese din înscrisurile Regatului Suediei că, astfel cum prevede articolul 4 alineatul (2) din Directiva 97/67, legislația națională supune Posten AB unor obligații specifice care urmăresc să garanteze că aceasta asigură serviciul poștal universal în sensul acestei directive pe întreg teritoriul statului membru respectiv.

31 Rezultă că Posten AB, întrucât asigură în Suedia totalitatea sau o parte a „serviciului poștal universal”, în sensul Directivei 97/67, trebuie să fie calificat drept „serviciu poștal public”, în sensul articolului 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112, și că, în consecință, prestarea de servicii și livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de călători și serviciile de telecomunicații, pe care această societate le efectuează în calitate de prestator al serviciului universal, trebuie să fie scutite de TVA.

32 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție prin argumentul Regatului Suediei potrivit căruia principiul neutralității s-ar opune interpretării Directivei 2006/112 propuse de Comisie, în măsura în care situația de pe piața poștală din acest stat membru s-ar deosebi în mod semnificativ de cea examinată de Curte în Hotărârea TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248), în sensul că prestările efectuate de Posten AB nu sunt diferite de cele efectuate de alți operatori pe piața suedeză.

33 Astfel, reiese din cuprinsul punctelor 37-39 din Hotărârea TNT Post UK (C-357/07, EU:C:2009:248) că diferența între „serviciile poștale publice” și ceilalți operatori se referă nu la natura prestațiilor efectuate, ci la faptul că operatorii care asigură în întregime sau în parte serviciul

po?tal universal sunt supu?i unui regim juridic specific care cuprinde obliga?ii specifice. Or, reiese din cuprinsul punctului 30 din prezenta hot?râre c? Posten AB este supus? efectiv unor astfel de obliga?ii.

34 Concluzia la care se ajunge la punctul 31 din prezenta hot?râre nu este repus? în discu?ie nici de împrejurarea c? Hot?rârea TNT Post UK (C?357/07, EU:C:2009:248) a fost pronun?at? ulterior datei expir?rii termenului de punere în conformitate a dreptului suedez, stabilit prin avizul motivat din 18 iulie 2007.

35 Într?adev?r, în cazul în care o obliga?ie rezult? dintr?o interpretare a dreptului Uniunii efectuat? de Curte, aceasta a precizat ?i a l?murit semnifica?ia ?i domeniul de aplicare ale normei, astfel cum ar fi trebuit s? fie în?eleas? ?i aplicat? de la momentul intr?rii sale în vigoare, într?un mod în care se presupunea c?, din acel moment, statele membre interpretau ?i aplicau dreptul Uniunii dup? cum rezult? din hot?rârea, chiar ulterioar?, a Cur?ii. Situa?ia este diferit? numai în cazul în care Curtea, din motive de securitate juridic?, a limitat în mod excep?ional pentru trecut posibilitatea de a invoca dreptul astfel interpretat cu scopul de a repune în discu?ie raporturi juridice (a se vedea Hot?rârea Denkavit italiana, 61/79, EU:C:1980:100, punctele 16 ?i 17), ceea ce nu este cazul în Hot?rârea TNT Post UK (C?357/07, EU:C:2009:248).

36 Prin urmare, trebuie re?inut primul motiv invocat de Comisie în sus?inerea ac?iunii formulate.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe transpunerea incorect? a articolului 135 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/112

Argumentele p?r?ilor

37 Comisia sus?ine c? Regatul Suediei trebuie s? scuteasc? de TVA livrarea la valoarea nominal? de timbre po?tale utilizate de serviciile po?tale pe teritoriul na?ional.

38 Comisia sus?ine c? timbrele po?tale constituie un mijloc de plat? a serviciilor po?tale ?i c? întinderea scutirii prev?zute pentru acestea ar trebui, în orice caz, s? corespund? celei acordate scutirii prev?zute pentru serviciile po?tale publice.

39 Regatul Suediei î?i însu?e?te acest argument al Comisiei, îns? din acesta concluzioneaz?, în mod contrar concluziei Comisiei, c?, întrucât serviciile po?tale publice nu ar trebui s? fie scutite de TVA, situa?ia ar fi identic? ?i pentru timbrele po?tale.

Aprecierea Cur?ii

40 Rezult? din însu?i textul articolului 135 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/112 c? statele membre trebuie s? scuteasc? de TVA livrarea la valoarea nominal? de timbre po?tale utilizate de serviciile po?tale pe teritoriul na?ional.

41 Pe de o parte, rezult? din înscrisurile cuprinse în dosarul prezentat Cur?ii c?, la expirarea termenului stabilit în avizul motivat din 18 iulie 2007, legisla?ia suedez? nu prevedea scutirea timbrelor po?tale prev?zut? la articolul 135 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/112.

42 Pe de alt? parte, în sus?inerea concluziilor sale prin care solicit? respingerea motivului, Regatul Suediei se limiteaz? s? sus?in?, în esen??, c? livrarea la valoarea nominal? de timbre po?tale utilizate de serviciile po?tale pe teritoriul na?ional nu ar fi scutit? de TVA ca urmare a supunerii la plata TVA?ului a livr?rii de bunuri accesorii prest?rilor efectuate de serviciile po?tale publice, altele decât serviciile de telecomunica?ii ?i serviciile de transport de c?l?tori. Or, la punctele 26-32 din prezenta hot?râre s?a constatat c? o astfel de supunere este contrar?

dispozițiilor articolului 132 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112.

43 În aceste condiții, al doilea motiv trebuie de asemenea să fie admis.

44 Acțiunea introdusă de Comisie este, în consecință, fondată în totalitate.

45 Rezultat din ansamblul considerațiilor care precedă că, prin faptul că nu a scutit de TVA prestarea de servicii și livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de călători și serviciile de telecomunicații, efectuate de serviciile poștale publice, precum și livrarea la valoarea nominală de timbre poștale utilizate de serviciile poștale pe teritoriul național, Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 132 alineatul (1) litera (a) și, respectiv, al articolului 135 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/112.

Cu privire la cheltuielile de judecată

46 Potrivit articolului 138 din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Regatului Suediei la plata cheltuielilor de judecată, iar Regatul Suediei a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Prin faptul că nu a scutit de taxa pe valoarea adăugată prestarea de servicii și livrarea de bunuri accesorii acestora, altele decât serviciile de transport de călători și serviciile de telecomunicații, efectuate de serviciile poștale publice, precum și livrarea la valoarea nominală de timbre poștale utilizate de serviciile poștale pe teritoriul național, Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 132 alineatul (1) litera (a) și, respectiv, al articolului 135 alineatul (1) litera (h) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.**

2) **Obligă Regatul Suediei la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături

* Limba de procedură: suedeza.